

ISSN 2786-6025 Online

УДК 378.147:37.011.3-051:159.923.2

[https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-4\(58\)-1402-1415](https://doi.org/10.52058/2786-6025-2026-4(58)-1402-1415)

Іванюк Ганна Іванівна доктор педагогічних наук, професор, професор кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0001-7758-5121>

Венгловська Олена Анатоліївна кандидат педагогічних наук, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-0456-7667>

Антипін Євген Борисович кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри освітології та психолого-педагогічних наук, Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, м. Київ, <https://orcid.org/0000-0002-0371-2498>

ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ СУПРОВІД ОСОБИСТІСНОГО ТА ПРОФЕСІЙНОГО РОЗВИТКУ МАЙБУТНІХ ПЕДАГОГІВ: СУЧАСНІ ВИКЛИКИ ТА ОСВІТНІ ПРАКТИКИ

Анотація. У статті висвітлено особливості психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів у річищі реалізації нових освітніх стандартів. Проблематика статті розкрита через призму розв'язання викликів сучасної освіти в Україні та їх подолання засобами оновленого змісту та технологій навчання майбутніх професіоналів в ЗВО задля їхнього особистісно-професійного зростання. Зміст статті подано з урахуванням синергетичного, аксіологічного, компетентнісного підходів. Застосовані критерії: компетентнісний, динамічний, інтраперсональний дали змогу здійснити об'єктивний аналіз та інтерпретацію емпіричного дослідження та обґрунтувати узагальнені висновки. Для уточнення суцього стану наукової проблеми в науковому дискурсі та відображення її в чинних нормативних документах про освіту й інтерпретації особливостей особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів (учителів ЗЗСО, вихователів ЗДО) використано методи, що віднесено до групи теоретичних, а саме: теоретичного, нормативного, співставного аналізу. Вибір емпіричних методів – структурованого інтерв'ю, опитування з використання цифрового сервісу Moodle дав змогу виявити ефективний вплив оновленого психолого-педагогічного супроводу на

динаміку особистісно-професійного зростання майбутніх педагогів; методи математичної статистики підтвердили доконані результати дослідження багатоаспектного феномену особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів. Мета дослідження: схарактеризувати особливості психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх учителів ЗЗСО, вихователів ЗДО в контексті освітніх викликів і вибудовування дієвих освітніх практик. Відповідно до мети, у статті схарактеризовано змістові та технологічні особливості психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів у процесі реалізації нових освітніх стандартів. У змісті статті подано проміжні результати дослідження з наукової теми «Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реалізації нових освітніх стандартів», що виконується на Факультеті педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка.

Ключові слова: психолого-педагогічний супровід, особистісно-професійний розвиток, учитель початкових класів, вихователь ЗДО, освітня програма, зміст навчання, освітні технології, професійний стандарт, підготовка педагогів.

Ivaniuk Hanna Ivanivna Doctor of Science in Pedagogy, Professor, Professor of the Department of Educology and Psychological and Pedagogical Sciences, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0001-7758-5121>

Venhlovska Olena Anatoliivna Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Educology and Psychological and Pedagogical Sciences, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-0456-7667>

Antypin Yevhen Borysovyh Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor of the Department of Educology and Psychological and Pedagogical Sciences, Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, Kyiv, <https://orcid.org/0000-0002-0371-2498>

PSYCHOLOGICAL AND PEDAGOGICAL SUPPORT OF THE PERSONAL AND PROFESSIONAL DEVELOPMENT OF FUTURE TEACHERS: CURRENT CHALLENGES AND EDUCATIONAL PRACTICES

Abstract. The article highlights the features of psychological and pedagogical support for the personal and professional development of prospective teachers in the

ISSN 2786-6025 Online

context of implementing new educational standards. The article's issues are examined through the lens of addressing the challenges of modern education in Ukraine and overcoming them by leveraging updated content and training technologies to support the personal and professional growth of future professionals in higher education institutions. The article's content is presented with consideration of the synergistic, axiological, and competency approaches. The applied criteria: competency, dynamic, and intrapersonal, made it possible to carry out an objective analysis and interpretation of the empirical study and substantiate the generalized conclusions. To clarify the current state of the scientific problem in scientific discourse and reflect it in current regulatory documents on education, and interpret the features of the personal and professional development of future teachers (teachers of secondary schools, educators of kindergartens), methods were used that are classified as theoretical, namely: theoretical, normative, and comparative analysis. The choice of empirical methods – structured interviews, surveys using the Moodle digital service made it possible to identify the effective impact of the updated psychological and pedagogical support on the dynamics of the personal and professional growth of future teachers; mathematical statistics methods confirmed the achieved results of the study of the multi-faceted phenomenon of the personal and professional development of future teachers. The purpose of the study: to characterize the features of psychological and pedagogical support for the personal and professional development of future primary school teachers and kindergarten educators, in the context of educational challenges and building effective educational practices. In line with the purpose, the article describes the content and technological features of psychological and pedagogical support for the personal and professional development of future teachers during the implementation of new educational standards.

The article presents the interim results of a study on the scientific topic «Psychological and pedagogical support of the personal and professional development of future teachers in the context of the implementation of new educational standards», which is being carried out at the Faculty of Pedagogical Education of the Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University.

Keywords: psychological and pedagogical support, personal and professional development, primary school teacher, kindergarten educator, educational program, content of education, educational technologies, professional standard, teacher training.

Постановка проблеми. Нині освіта в Україні проходить непростий шлях подолання системи попереднього періоду та творення нової, що ґрунтується на цінностях людини. Окрім цього на всіх рівнях освіти першорядним є подолання безпекових загроз, збереження життя, здоров'я здобувачів освіти і педагогів. Увага суспільства, соціальних і батьківських спільнот фокусується на

підготовці педагогів, оскільки піднести освіту загалом на якісно новий рівень спроможні професіонали з високими цінними та моральними інтенціями, для яких саморозвиток є стратегією і способом життя. Відтак для подолання викликів: розвитку здатності педагогів до реалізації місії та візії Концепції «Нова українська школа» (2016); створення якісного освітнього середовища та рівного доступу здобувачів до навчання; забезпечення безпекових та інклюзивних умов життєдіяльності дітей в освітньому процесі, актуалізовано психолого-педагогічний супровід особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів, як предмет наукового дослідження.

Актуальність теми спричинена необхідністю розв'язання суперечностей між: суспільними запитами до підготовки педагога з інноваційним мисленням, здатного навчатися впродовж життя, цінніснозначущої професійної діяльності та недостатньою розробленістю теорії та практики психолого-педагогічного супроводу їхнього особистісного та професійного зростання; потребами щодо здатності педагогів оперувати продуктивними освітніми практиками і сучасними цифровими інструментами, технологіями та відсутністю обґрунтованої та емпірично перевіреної програми психолого-педагогічного супроводу їхнього особистісного та професійного розвитку; вимогами до підготовки педагогів, унормованими в професійних стандартах і відсутністю обґрунтованого дієвого змістово-технологічного забезпечення розвитку цього феномену.

У річищі окресленої проблематики першорядним є подолання контраверсії між змінними вимогами суспільства до виконання трудових функцій педагогів. Тому увага фокусується на вдосконаленні психолого-педагогічного супроводу, а саме: оновленні змісту психології, педагогіки; обґрунтуванні дієвих освітніх технологій, а відтак і освітніх практик задля розвитку загальних і спеціальних компетентностей (фахових/предметних) та здатності до цілеорієнтованого особистісного зростання.

Психолого-педагогічний супровід у контексті заявленої проблематики, розглядаємо як: доцільно організоване психолого-педагогічне забезпечення суб'єктності здобувачів вищої освіти, їхнього особистісного та професійного розвитку в контексті виконання трудових функцій, що ґрунтуються на компетентностях, зазначених у професійних стандартах [1, С. 219-231].

У статті висвітлено результати наукових студій з теми: Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реалізації нових освітніх стандартів, що виконуються на кафедрі освітології та психолого-педагогічних наук Факультету педагогічної освіти Київського столичного університету імені Бориса Грінченка (науковий керівник – Ганна Іванюк, доктор педагогічних наук професор).

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У сучасному науковому дискурсі, окремі аспекти, піднятої в статті проблеми, висвітлені у

ISSN 2786-6025 Online

міждисциплінарних наукових працях. Їх можемо групувати за цільовою спрямованістю. До першої групи праць відносимо ті, що висвітлюють стратегії освіти, а отже й підготовки педагогів в річищі цифровізації всіх сфер суспільного життя і знецінення особистісного та професійного потенціалу людини на тлі засилля штучного інтелекту. Так, Ювал Н. Г. відстоює ідею про відмирання ліберальної моделі освіти людини, що ґрунтується на гуманістичних цінностях [2], вважає можливим консенсус між прийняттям нових цінностей у руслі технологічної стратегії освіти та штучного інтелекту. Однак важливо зауважити: такий підхід може позбавити особистість і професіонала суб'єктності у виробленні стратегій освіти та прийняття рішень.

До другої групи наукових праць відносимо ті, що висвітлюють суб'єктність людини не лише в царині професійної діяльності, а й у проектуванні її ціннісно-цільового особистісного розвитку задля реалізації життєвих і професійних доміант. Зважаючи на те, що першорядною з-поміж візій психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів є зрілість ціннісного конструкту майбутнього професіонала, важливими є ідеї Фельдман Барретт [3] щодо особливостей формування емоційної сфери особистості, а саме: ментальні подібності (цілі, наміри, уподобання), що зберігаються в свідомості людей і зумовлюють засвоєння емоційно забарвлених слів, понять. Подане узагальнення важливе як для розуміння проектування змістового та технологічного забезпечення психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти, вчителів закладів загальної середньої освіти (початкових класів), так і для їхнього особистісного та професійного зростання. До наведеної вище за текстом групи джерел відносимо праці К. Роджерса, а саме: Свобода вчитися, 1994 [4]; Становлення особистості. Погляд на психотерапію, 2023 [5]). Теоретичні узагальнення сучасного американського психолога ґрунтуються насамперед на ціннісних концептах, що впливають на мотивацію (внутрішню і зовнішню) щодо самовдосконалення та саморозвитку, Науковий інтерес і суголосність з концепцією нашого дослідження становлять, виокремленні К. Роджерсом цінності людини, а саме: життя людини, творче мислення, комунікації та ведення переговорів, прийняття рішень.

Мета статті – схарактеризувати особливості психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх учителів ЗЗСО, вихователів ЗДО в контексті освітніх викликів і вибудовування дієвих освітніх практик.

Виклад основного матеріалу. Дослідження з, піднятої в статті наукової проблеми, здійснено на методологічних засадах низки підходів, а саме: синергетичного, що дало змогу студіювати взаємозв'язки між психолого-

педагогічним супроводом і вмотивованим особистісно-професійним зростанням майбутніх педагогів – нині здобувачів першого бакалаврського рівня вищої освіти). Компетентнісний підхід уможливив вибудовування змістових концептів психолого-педагогічного супроводу досліджуваного феномену та підбору і розроблення дієвих технологій навчання. Опора на аксіологічний підхід є першорядною в дослідженні ціннісних особистих і професійних сенсів у діяльності педагога. Об'єктивний аналіз та інтерпретація результатів емпіричного дослідження здійснювалось з урахуванням компетентнісного, динамічного та інтраперсонального критеріїв. Відповідно до мети і завдань обрано групу теоретичних методів: теоретичного, нормативного співставного аналізу – для уточнення стану проблеми в науковому дискурсі та чинних нормативних документах, інтерпретації результатів особистісно-професійного зростання здобувачів на різних етапах їхньої професійної підготовки. Емпіричні методи: структуроване інтерв'ю, опитування з використання цифрового сервісу Moodle – для виявлення ефективного впливу оновленого психолого-педагогічного супроводу на динаміку особистісно-професійного зростання майбутніх педагогів; методи математичної статистики уможливили отримати dokonані результати дослідження багатоаспектного феномену особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів.

На аналітико-констатувальному етапі, за результатами теоретичного, порівняльного, нормативного аналізу з'ясовано та узагальнено магістральні напрями підготовки вчителів ЗЗСО та вихователів ЗДО в Україні й у європейських моделях освіти. Окремі аспекти проблематики висвітлено в колективній монографії «Нова стратегія професійної підготовки педагога в умовах євроінтеграції» [6, С. 10–32].

Відтак провідні європейські і національні підходи до забезпечення якості освіти унормовано в Національній рамці кваліфікацій (2011) [7]. На основі цього документу вибудовуються державні стандарти в Україні: вищої освіти, професійні стандарти – вчителів закладу загальної середньої освіти, вихователя закладу дошкільної освіти.

Результати нормативного аналізу щодо зміни місії та візії підготовки майбутніх педагогів, значним чином корелюються із потребами суспільства щодо підготовки професіоналів, здатних до виконання провідних трудових функцій. Безперечно, що формування такої здатності залежить від оволодіння майбутніми педагогами компетентностями (загальними, фаховими/предметними). Групи названих компетентностей віднесено до результатів навчання, їх чітко окреслено у чинних нині державних стандартах вищої освіти (Стандарт вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти (2019) [8]; Стандарт вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня

ISSN 2786-6025 Online

вищої освіти (2021) [9]); професійних стандартах «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021) [10], «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024) [11].

У Професійному стандарті «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021) подано трудові функції вихователів ЗДО, що реалізуються через призму сформованих загальних і професійних компетентностей. Однак нині цей документ вже не відповідає сущим нині реаліям і потребує оновлення та певної кореляції із Законом України «Про дошкільну освіту» (2024) [12].

На відміну від Професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» (2021), у Професійному стандарті «Вчитель закладу загальної середньої освіти» (2024), подано основні трудові функції вчителя початкових класів, які забезпечуються професійними/предметними компетентностями. Попри наведене, потребує уточнення таке: загальні компетентності, що були унормовані у стандарті (2020), інтегровано з професійними, що актуалізує пошук нових продуктивних засобів для їх формування. Очевидною є затребуваність розроблення дієвого психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх учителів закладів загальної середньої освіти (початкових класів).

На теоретико-моделювальному етапі дослідження з теми «Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реалізації нових освітніх стандартів», попередньо виокремлені трудові функції та програмні компетентності/результати корельовано їх формування зі змістом інтегрованих освітніх компонентів: «Людинознавство», «Педагогіка», «Психологія», відповідно до навчальних планів за освітньо-професійними програмами: «Дошкільна освіта», «Початкова освіта» першого (бакалаврського) рівня вищої освіти, згідно зі Стандартом вищої освіти, професійними стандартами вихователя ЗДО, вчителя ЗЗСО.

Так, відповідно до концепції дослідження, за освітньо-професійною програмою 1.A2.00.01 Дошкільна освіта, психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх вихователів ЗДО реалізується наскрізно у процесі вивчення змістових компонентів інтегрованих дисциплін основного блоку: «Людинознавство», «Педагогіка», «Психологія»; дисциплін за вибором здобувачів вищої освіти з каталогу курсів – «Коучинг обдарованої дитини»; навчальних педагогічних і виробничих педагогічних практик.

Згідно з Професійним стандартом вихователя ЗДО (2021) прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична компетентності вихователів формується у процесі їхньої психолого-педагогічної підготовки задля виконання провідних трудових функцій: організації, забезпечення та реалізації освітнього процесу. В умовах війни актуалізовано функцію «участь у створенні, підтримці та розвитку здорового, безпечного розвивального інклюзивного середовища»

задля реалізації якої важливою є здоров'язбережувальна та проектна компетентності. Для особистісного і професійного зростання майбутнього професіонала чільне місце належить розвитку його готовності до виконання функції партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу. Відтак для її реалізації випускник за освітньо-професійною програмою «Дошкільна освіта», першого (бакалаврського) рівня вищої освіти потребує сформованих компетентностей: психоемоційної, морально-етичної, педагогічного партнерства.

У річницю презентованої в статті наукової теми, вважаємо наскрізною функцією «професійний розвиток та самовдосконалення», яка вимагає як особистісного, так і професійного зростання майбутнього педагога. Окреслені в Професійному стандарті вихователя ЗДО (2021) функції та компетентності акцентують увагу насамперед на професійному розвитку майбутніх вихователів, який певним чином стимулює самовдосконалення здобувача/професіонала. На нашу думку, варто було підкреслити першорядність особистісного зростання/самовдосконалення у контексті підготовки майбутніх педагогів, оскільки тут важливою є внутрішня мотивація до саморозвитку, що ґрунтується на особистісних цінностях. У контексті, наведених у тексті статті провідних функції вихователя ЗДО, актуалізовано наскрізні компетентності: здатність до навчання упродовж життя, інформаційно-комунікаційна. Окреслені в тексті трудові/професійні функції та компетентності/результати навчання відповідають базі документу – Освітній стандарт вищої освіти 012 (2019), а саме: КЗ-7 – здатність вчитися і засвоювати сучасні знання; КЗ-8 – здатність застосовувати знання у практичних ситуаціях; ПР-14 – використовувати навички збереження та зміцнення психофізичного та соціального здоров'я дітей; ПР-22 – дотримуватися умов безпеки життєдіяльності дітей раннього і дошкільного віку [8].

Реалізація психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів – здобувачів вищої освіти за освітньо-професійною програмою 1.А3.00.01 Початкова освіта у контексті чинних освітніх стандартів здійснюється системно у процесі вивчення психолого-педагогічних змістових компонентів (Людинознавство, Педагогіка, Психологія); відповідних до навчального плану навчальної (психолого-педагогічної), навчальної (пропедевтичної), навчальної (виробничої) практик [13]. Варто зауважити, що освітньо-професійна програма 1.А3.00.01 розроблена з урахуванням місії університету, а саме: сформульовано РНУ-18, що уточнює трудову функцію «діяти в умовах небезпечних ситуацій воєнного часу та післявоєнного відновлення, дотримуватися вимог до організації безпечного освітнього середовища та принципів травма-інформованого підходу» [14]. Психолого-педагогічний супровід особистісного та професійного розвитку майбутніх учителів початкових класів вибудовано з урахуванням вимог до

ISSN 2786-6025 Online

трудова функція, унормована у Професійному стандарті вчителя ЗЗСО (2024). Так, щодо функції навчання здобувачів освіти предметів (інтегрованих курсів), розширено змістовий модуль «Дидактика початкової школи» в структурі інтегрованого курсу «Педагогіка», який розвиває знання, способи діяльності з теорії навчання та освіти в початковій школі (мовно-комунікативну, інформаційно-цифрову компетентності) та формує ціннісно-когнітивне, діяльнісно-процесуальне і оцінно-результативне підґрунтя для подальшого навчання та засвоєння функціональних знань з предметних дидактик. Прогностична, організаційна, оцінювально-аналітична компетентності формуються в майбутніх педагогів у процесі доцільно-організованого навчання та застосування адекватних діяльнісних освітніх технологій і цифрових інструментів, що відповідають освітнім потребам здобувачів.

Змістовий модуль «Педагогічне партнерство» інтегрованого курсу «Педагогіка» містить суттєвий потенціал задля формування здатності і готовності майбутніх учителів початкових класів до партнерської взаємодії з учасниками освітнього процесу та функціонального педагогічного партнерства. Оновлені, відповідно до проблематики наукового пошуку, змістові компоненти інтегрованих курсів – «Психологія», «Людинознавство», курсів з каталогу (за вибором студента), змістово-технологічне наповнення програм практик містять дієві інструменти щодо формування психологічної, емоційно-етичної компетентностей здобувачів освіти. Функція: участь в організації безпечного та здорового освітнього середовища, здатність і готовність до виконання якою забезпечується сформованими інклюзивною та здоров'язбережувальною компетентностями, містять змістові лінії психолого-педагогічної компоненти навчального плану, а саме: знання про людину (анатомо-фізіологічні, психофізичні та психологічні особливості її розвитку у різні вікові періоди); цінності і мотиви діяльності, наявні нозології в дітей молодшого шкільного віку; пропедевтика дитячих захворювань; проектування безпечного освітнього середовища. Ефективний психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх учителів ЗЗСО (початкових класів) з урахуванням цінніснозбагаченого змісту з педагогіки та психології, технологій проблемного, особистісно орієнтованого, проектного, дослідницького навчання з використанням ефективних цифрових інструментів і сервісів, безумовно сприяє формуванню здатності виконувати функцію безперервного професійного розвитку та наскрізної компетентності – здатності до навчання упродовж життя. З цією нормою (Професійний стандарт вчителя ЗЗСО, 2024) ми погоджуємося, однак вона не повністю розкриває сутність професійного розвитку вчителя – професіонала, оскільки не врахована важлива особистісна складова цього процесу. Відтак подолання цього упущення можливе з

використанням оновленого ресурсу змісту та технологій психолого-педагогічного супроводу.

Так, на мотиваційно-пізнавальному етапі дослідження з окресленої в статті наукової теми, виокремлено змістові концепти, що містять знання про: людину та її цінності, сутність і розвиток психічних процесів людини, володіння інструментарієм особистісного зростання людини; анатомію та фізіологію людини та охорони життєдіяльності дитини/людини; психологічну та педагогічну антропологію в історико-культурному онтогенезі. Відповідно до запитів студентів (за результатами онлайн-опитування) актуалізовано в освітньому процесі технології: активного навчання, навчання на дослідженнях, портфоліо особистісно-професійного зростання, трекер особистісно-професійного зростання.

На конструктивно-діяльнісному етапі першорядність становлять змістові концепти щодо формування адаптивності здобувачів освіти в нових життєвих і професійних умовах, що супроводжуються освітніми змінами: оптимальний вибір діагностичних (цифрових) інструментів для вирішення завдань особистісного та професійного розвитку; вироблення індивідуального стилю професійної комунікації та прийняття рішень; аналіз і адаптація корисної інформації для розроблення авторського освітнього продукту. У руслі цих завдань пропонуємо використання технологій – ігрових, проблемного навчання, цифрових (штучний інтелект, онлайн сервіси, блог особистісно-професійного розвитку педагога), проєктних (міждисциплінарні проєкти), трекер особистісно-професійного зростання.

У процесі виконання завдань рефлексійно-прогностичного етапу наукового пошуку лінії змістових компонентів психолого-педагогічного супроводу розкривають сутність усвідомлених особистісних сенсів і візій педагога– професіонала; вміння здійснювати діагностику своїх потреб щодо особистісного та професійного розвитку та адекватно і вчасно реагувати на зміни в сфері освіти. На цьому етапі запропоновано здобувачам низку технологій ,що віднесено до перших двох етапів, а саме: активного навчання (дискусії, круглі столи, рефлексійні зустрічі), дослідницькі проєкти («Від самопізнання – до професійного самопроєктування»), портфоліо особистісно-професійного зростання студента, трекер особистісно-професійного зростання, блог педагогічної практики, відео есеї, а також розширено їх лінійку картками самоаналізу SWOT, ментальними картами (MindMeister, Mindomo, MindMup), авторською методикою «профіль професійної самоефективності студента» (О. Музика).

На ціннісно-ідентифікаційному етапі змістові концепти спрямовані на вдосконалення й апробацію наскрізних умінь, сформованих у майбутніх педагогів під час педагогічних і виробничих практик, а також на виконання

ISSN 2786-6025 Online

пошуково-дослідницьких робіт; ідентифікації себе як особистості й професіонала та пошук шляхів особистісного та професійного зростання. У річищі окреслених змістових концептів доцільно впроваджувати під час різних видів і форм навчання кейс-технології, тренінгові технології (тренінг професійної самоефективності (розробник О. Музика) [15], а також моделювання педагогічних ситуацій і трекер особистісно-професійного зростання педагога.

Результати вхідного (1 етап) і проміжного (3 етап) онлайнного опитування, проведеного з використанням цифрового сервісу Moodle засвідчують про зростання (+ 4%) у майбутніх педагогів особистісно-ціннісних сенсів у професійній діяльності. Незначне зниження (-1%) простежується щодо пріоритетності цілей формування компетентностей (загальних, професійних). Це можемо пояснити тим, що здобувачі 3-4-го років навчання під час навчальних практик (педагогічної, виробничої) мали змогу застосовувати та впевнитись у сформованості професійних і загальних компетентностей в освітньому процесі ЗЗСО і ЗДО. Варто зауважити помітне збільшення показників щодо цілей кар'єрного зростання (+4%) здобувачів, що засвідчує їхню готовність до виконання професійних функцій учителя початкових класів, вихователя закладу дошкільної освіти. Сталим є показник любові до дітей (35.5%), який засвідчує дитиноцентровану спрямованість у професійному становленні майбутніх педагогів. Аналіз особистісно-професійних сенсів здобувачів до педагогічної діяльності в умовах воєнного часу дає підстави про ствердження готовності реагувати на виклики та безпекові загрози (37% респондентів); готовність до психоемоційної підтримки учнів/учениць (35.5%). Ми не проводили порівняння цих результатів із вхідним опитуванням, оскільки воно проведено в довоєнний час (грудень 2021– січень 2022 рр.). За результатами зіставного аналізу ціннісні сенси у діяльності педагога зросли на + 9.7%.

Висновки. Підняту в статті проблему, розкрито відповідно до етапів дослідження наукової теми «Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах реалізації нових освітніх стандартів». Результати вхідного і проміжного опитування засвідчують про дієвість змістово-технологічної компоненти психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах освітніх змін. Багатоаспектність наукової проблеми дослідження потребує цілісного та системного висвітлення. Тому ми продовжимо розкриття теоретичних і практичних здобутків із теми дослідження у низці одноосібних і колективних публікацій. Вартісним на теоретичному та практичному рівнях буде висвітлення результатів моніторингу впровадження, розробленої за результатами наукового пошуку, програми психолого-педагогічного супроводу особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів.

Література

1. Іванюк Г.І. Психолого-педагогічний супровід особистісно-професійного розвитку майбутніх педагогів в умовах освітніх змін. *Перспективи та інновації науки*. 2023. № 9(27). С. 219-231.
2. Ювал Н.Г. *21 урок для 21 століття* / пер. з англ. Олександра Дем'янчука. Київ: BookChef, 2018, 416 с.
3. Фельдман Барретт Л. *Як народжуються емоції* / пер. з англ. Ярослава Лебеденка. Харків: Клуб сімейного дозвілля, 2018, 480 с.
4. Rodgers C., Jerome Freiberg H. *Freedom to learn*. Third Edition. Macmillan 537 College. Publishing Company, 1994. 527 p.
5. Роджерс Карл Р. *Становлення особистості. Погляд на психотерапію* / пер. з англ. Володимир Горбатько. Київ : КСД, 2023. 608 с.
6. Іванюк Г. І. Стратегії підготовки педагогів в умовах глобальних невизначених змін. *Нова стратегія професійної підготовки педагога в умовах євроінтеграції*: монографія за наук. ред. канд. пед. наук С.П. Паламар. – Київ: Київ. ун-т ім. Б. Грінченка, 2023. С.10–32.
7. Про затвердження Національної рамки кваліфікацій : Постанова Каб. Міністрів України від 23.11.2011 № 1341 : станом на 7 лют. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п#Text> (дата звернення: 15.04.2026).
8. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 012 «Дошкільна освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 21.11.2019 р. № 1456. URL: <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-012-doshkilna-osvita-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti>
9. Про затвердження стандарту вищої освіти за спеціальністю 013 «Початкова освіта» для першого (бакалаврського) рівня вищої освіти : Наказ Міністерства освіти і науки України від 23.03.2021 р. № 357. URL: https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/81966/
10. Про затвердження професійного стандарту «Вихователь закладу дошкільної освіти» : Наказ Міністерства економіки України (Мінекономіки) від 19 жовтня 2021 р. № 755-21 URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/357-nakaz_755.pdf
11. Про затвердження професійного стандарту «Вчитель закладу загальної середньої освіти» : Наказ Міністерства освіти і науки України від 29.08.2024 р. № 1225 URL: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf
12. Про дошкільну освіту : Закон України від 06.06.2024 № 3788-IX : станом на 1 січ. 2026 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> (дата звернення: 15.04.2026).
13. Іванюк Г. І., Антипін Є. Б., Венгловська О. А., Куземко Л. В., Савченко Ю. Ю. Змістово-технологічне забезпечення психолого-педагогічного супроводу особистісного та професійного розвитку майбутніх педагогів. *Вісник науки та освіти*. 2023. № 5(11). С. 518-539.
14. Освітньо-професійна програма 1.A3.00.01 Початкова освіта першого (бакалаврського) рівня вищої освіти. Київський столичний університет імені Бориса Грінченка, 2025. 34 с. URL: <https://drive.google.com/file/d/1c3sGAvoPWaGA-fod31qxjvBvRk5Kn0JM/view>
15. Музика О. О. Адаптаційний тренінг як засіб розвитку самоєфективності студентів. *Молодий вчений*. 2020. № 10 (86). С. 284-288.

References:

1. Ivaniuk, H. I. (2023). Psykholoho-pedahohichniy suprovid osobystisno-profesiinoho rozvytku maibutnikh pedahohiv v umovakh osvितnikh zmin [Psychological and pedagogical support for the personal and professional development of future teachers in the context of educational changes]. *Perspektyvy ta innovatsii nauky – Prospects and innovations of science*, № 9(27), 219-231 [in Ukrainian].
2. Yuval, N. H. (2018). *21 urok dlia 21 stolittia [21 lessons for the 21st century]*. (O. Demianchuk, Trans). Kyiv: BookChef [in Ukrainian].
3. Feldman, Barrett L. (2018). *Yak narodzhuitsia emotsii [How emotions are born]*. (Yaroslava Lebedenka, Trans). Kharkiv: Klub simeinoho dozvillia [in Ukrainian].
4. Rodgers, C. & Jerome Freiberg, H. (1994). *Freedom to learn*. Third Edition. Macmillan 537 College. Publishing Company.
5. Rodzhers, Karl R. (2023). *Stanovlennia osobystosti. Pohliad na psykhoterapiiu [On Becoming a Person: A Therapist's View of Psychotherapy]*. (Volodymyr Horbatko, Trans). Kyiv : KSD [in Ukrainian].
6. Ivaniuk, H. I. (2023). Stratehii pidhotovky pedahohiv v umovakh hlobalnykh nevyznachenykh zmin [Strategies for teacher training in the face of global uncertain change]. *Nova stratehiia profesiinoy pidhotovky pedahoha v umovakh yevrointehratsii [A new strategy for professional training of teachers in the context of European integration]*. S. P. Palamar (Ed). Kyiv: Kyiv. un-t im B. Grinchenka, 10-32 [in Ukrainian].
7. Pro zatverdzhennia Natsionalnoi ramky kvalifikatsii : Postanova Kab. Ministriv Ukrainy vid 23.11.2011 № 1341 : stanom na 7 liut. 2026 r. [On approval of the National Qualifications Framework: Resolution of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated 23.11.2011 № 1341: as of 7 Feb. 2026]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1341-2011-п#Text> [in Ukrainian].
8. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 012 «Doshkilna osvita» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity : Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 21.11.2019 r. № 1456 [On approval of the higher education standard in the specialty 012 «Preschool Education» for the first (bachelor's) level of higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated November 21, 2019 №. 1456]. Retrieved from <https://mon.gov.ua/npa/pro-zatverdzhennya-standartu-vishoyi-osviti-za-specialnistyu-012-doshkilna-osvita-dlya-pershogo-bakalavrskogo-rivnya-vishoyi-osviti> [in Ukrainian].
9. Pro zatverdzhennia standartu vyshchoi osvity za spetsialnistiu 013 «Pochatkova osvita» dlia pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity : Nakaz Ministerstva osvity i nauky Ukrainy vid 23.03.2021 r. № 357 [On approval of the higher education standard in specialty 013 «Primary Education» for the first (bachelor's) level of higher education: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated March 23, 2021 № 357]. Retrieved from https://osvita.ua/legislation/Vishya_osvita/81966/ [in Ukrainian].
10. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vykhovatel zakladu doshkilnoi osvity»: Nakaz Ministerstva rozvytku ekonomiky, torhivli ta silskoho hospodarstva Ukrainy vid 19 zhovtnia 2021 roku [On the approval of the professional standard «Preschool teacher»: Order of the Ministry of Economic Development, Trade and Agriculture of Ukraine dated October 19, 2021]. Retrieved from: https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/357-nakaz_755.pdf [in Ukrainian].
11. Pro zatverdzhennia profesiinoho standartu «Vchytel zakladu zahalnoi serednoi osvity»: nakaz MON Ukrainy vid 29 serpnia 2024 roku № 1225 [On approval of the professional standard «Teacher of a general secondary education institution»: Order of the Ministry of Education and Science of Ukraine dated August 29, 2024. № 1225]. Retrieved from https://register.nqa.gov.ua/uploads/0/646-ilovepdf_merged.pdf [in Ukrainian].

ISSN 2786-6025 Online

12. Pro doshkilnu osvitu : Zakon Ukrainy vid 06.06.2024 № 3788-IX : stanom na 1 sich. 2026 r. [On preschool education: Law of Ukraine dated 06.06.2024 No. 3788-IX: as of Jan. 1, 2026]. Retrieved from: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/3788-20#Text> [in Ukrainian].

13. Ivaniuk, H. I., Antypin, Ye. B., Venhlovska, O. A., Kuzemko, L. V. & Savchenko, Yu. Yu. (2023). Zmistovo-tekhnolohichne zabezpechennia psykholoho-pedahohichnoho suprovodu osobystisnoho ta profesiinoho rozvytku maibutnikh pedahohiv [Content and technological support for psychological and pedagogical support for the personal and professional development of future teachers]. *Visnyk nauky ta osvity – Bulletin of Science and Education*, № 5(11), 518-539 [in Ukrainian].

14. Osvitno-profesiina prohrama 1.A3.00.01 Pochatkova osvita pershoho (bakalavrskoho) rivnia vyshchoi osvity [Educational and professional program 1.A3.00.01 Primary education of the first (bachelor's) level of higher education]. Kyivskiy stolychnyi universytet imeni Borysa Hrinchenka – Borys Grinchenko Kyiv Metropolitan University, 2025. Retrieved from <https://drive.google.com/file/d/1c3sGAvoPWaGA-fod31qxjvBvRk5Kn0JM/view> [in Ukrainian].

15. Muzyka, O. O. (2020). Adaptatsiinyi treninh yak zasib rozvytku samoefektyvnosti studentiv [Adaptation training as a means of developing students' self-efficacy]. *Molodyi vchenyi - Young scientist*. 2020, № 10 (86), 284-288 [in Ukrainian].

Дата першого надходження статті до видання: 10.04.2026

Дата прийняття статті до друку після рецензування: 24.04.2026